

Проект розвитку агостраховання в Україні

БІЛА КНИГА

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АГОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Статус цього документа:

Ця «Біла книга» представляє бачення експертів Міжнародної фінансової корпорації щодо важливих аспектів стратегії розвитку агостраховання в Україні. Вона була підготовлена як основа для проведення консультацій, що ставлять за мету уточнити та узгодити позиції усіх зацікавлених сторін щодо стратегії розвитку агостраховання в Україні. Стратегія, яка буде вироблена в процесі консультацій, має відобразити пріоритети державної політики у сфері агостраховання та інтереси учасників агостраховання: страхових компаній та сільгоспвиробників – і сприяти запровадженню в Україні ефективної системи для забезпечення страхового захисту у сільському господарстві.

Проект розвитку агрострахування (IFC)

БІЛА КНИГА

Концептуальні засади розвитку агрострахування в Україні

1	Вступ	2
2	Пріоритети розвитку на 2008–2010 рр.	5
2.1	Удосконалення законодавчої і нормативної бази	5
2.1.1	Законодавство	6
2.1.2	Нормативна база	7
2.2	Стандарти діяльності	7
2.3	Збирання, зберігання та управління даними	8
2.4	Захист прав споживачів	9
2.5	Система перестрахування катастрофічних ризиків	9
2.6	Удосконалення асортименту страхових продуктів	10
2.6.1	Розробка нових продуктів	11
2.6.2	Маркетинг нових продуктів у тестовому режимі	12
2.7	Розвиток людських ресурсів	13
2.7.1	Технічні знання та досвід	13
2.7.2	Підвищення якості управлінської діяльності в страхових компаніях	13
2.8	Налагодження взаєморозуміння між ключовими зацікавленими сторонами	14
2.9	Агентство з управління ризиками	14

Розвиток агрострахування в Україні

Біла книга

1 Вступ

У цьому документі представлені концептуальні засади та стратегія розвитку агрострахування в Україні. У центрі уваги – не страхові продукти чи операційні процеси, хоча ці та інші елементи системи агрострахування, звісно, потребуватимуть докладнішого визначення. Цей документ має іншу мету: висвітлити концептуальні вимоги до створення та розвитку повноцінної системи агрострахування в Україні у довгостроковій перспективі, а також кроки, які необхідно невідкладно здійснити на цьому етапі її розвитку. Він враховує стратегічні рішення, які вже були прийняті на державному рівні¹ за підтримки страхових компаній, а саме,

1. Уряд України надає субсидії на здешевлення вартості страхових премій, сплачених суб'єктами аграрного ринку;
2. Передбачене «створення за участю держави фонду страхування сільськогосподарських ризиків»²;
3. Страхування сільського господарства здійснюється приватними страховими компаніями;
4. Планується створити «державне агентство з управління сільськогосподарськими ризиками для забезпечення розроблення та удосконалення механізму страхування відповідних ризиків»³.

В усьому світі агрострахування є визнаним засобом підтримки сільського господарства, бо воно здатне:

1. спрямовувати допомогу до тих, хто її потребує;
2. швидко реагувати на виробничі катастрофи;
3. забезпечувати доступ до кредитів для роботи та модернізації галузі;
4. бути платформою, за допомогою якої ризики можуть розподілятися, незважаючи на кордони.

Якщо система агрострахування організована правильно, вона:

1. відповідає міжнародним торговим угодам;
2. здатна бути ефективним інструментом, що стимулює застосування кращих технологій у сільському господарстві відповідної країни;
3. створює передумови для інших прогресивних змін у сільському господарстві (наприклад, визначення якості та класифікація зерна, управління обліком виробничих запасів, технології вирощування насіння, управління земле- та водокористуванням, технології забезпечення якості харчових продуктів на рівні господарства, оптимізація використання ресурсів, зв'язки у сільськогосподарських ланцюжках);

¹ Закон України №1877-IV від 26.06.2004 «Про державну підтримку сільського господарства в Україні»; Указ Президента України №890/2007 від 18.09.2007 «Про деякі заходи щодо розвитку ринку зерна».

² Указ Президента України №890/2007 від 18.09.2007 «Про деякі заходи щодо розвитку ринку зерна».

³ Указ Президента України №890/2007 від 18.09.2007 «Про деякі заходи щодо розвитку ринку зерна».

4. при наявності мережі місцевих фахівців спроможна підтримувати екологічні ініціативи як-от: уловлювання та поглинання вуглецю, моніторинг та запобігання ерозії ґрунтів.

Страхування сільськогосподарських ризиків створює значні переваги для сільського господарства як галузі. Водночас воно є технічно складним, потребує значних обсягів надійних даних та наявності партнерських відносин між головними зацікавленими сторонами (сільгосптоваровиробниками, державою та страховими компаніями). Це особливо актуально в Україні, де система агрострахування тількино почала розвиватися і де субсидії надає держава, а послуги страхування надає приватний сектор. Модель Агентства з управління сільськогосподарськими ризиками, представлена в цій Білій книзі, базується на кращій міжнародній практиці і є структурним елементом системи, без якого успішний розвиток і управління страхуванням сільськогосподарських ризиків в Україні неможливе. У країнах, де успішно працює система страхування сільськогосподарських ризиків, існують агентства з управління ризиками, в епіцентрі особливої уваги яких перебуває саме страхування сільськогосподарських ризиків. У випадку України, де велике значення має підвищення прозорості, оперативне ухвалення рішень та активний обмін знаннями між основними зацікавленими сторонами з метою нарощування місцевих знань і досвіду, найкращою моделлю Агентства з управління сільськогосподарськими ризиками була б модель, що базується на партнерстві між державним і приватним сектором. Ця концепція є новою для України, і на сьогодні зацікавлені сторони з боку уряду та приватного сектору в Україні не прийшли до взаємоузгодженого розуміння структури, розподілу сфер відповідальності та фінансування Агентства з управління сільськогосподарськими ризиками. В цьому документі описані основні функції Агентства з управління сільськогосподарськими ризиками, які є обов'язковими елементами будь-якої добре організованої системи агрострахування.

Унікальною особливістю агрострахування є те, що воно є життєздатним у довготерміновій перспективі, як правило, лише за умови, що уряд забезпечує фінансову підтримку системи. Однак субсидії мають застосовуватися у такий спосіб, щоб система не виявилася спотвореною. У сільському господарстві ризики є високорельованими (системними), а це в багатьох випадках означає збитки для великої кількості суб'єктів аграрного ринку одночасно. За таких обставин страхові виплати будуть значно вищими від зібраних премій. Без участі держави приватні страхові та перестрахові компанії не зможуть виділити достатні фінансові кошти, щоб повною мірою відповідати за зобов'язаннями, пов'язаними з системними ризиками в сільському господарстві. Крім того, без підтримки уряду, коли страхові виплати в окремі роки будуть надзвичайно високими через стихійні лиха, такий стан справ або знеохотить приватні компанії страхувати аграрні ризики, або призведе до такої ескалації тарифів, що страхування стане недоступним для сільгосптоваровиробників. Участь держави у підтримці страхування сільськогосподарських ризиків диктується, з одного боку, унікальністю сільськогосподарських ризиків, а з другого – необхідністю зробити фінансову допомогу держави сільському господарству адресною і цільовою.

2 Поточна ситуація

Ситуація, яка склалася на сьогодні в Україні стосовно страхування сільськогосподарських ризиків, щонайменше гальмує прогрес і може бути визнана кризою

розвитку системи. Урядовцям різних державних структур, керівникам страхових компаній і навіть спеціалістам сільського господарства і традиційного страхування бракує знань з різних функціональних та операційних аспектів, які є конче необхідними для належного розвитку системи страхування сільськогосподарських ризиків. Субсидії з державного бюджету для здешевлення вартості страхових премій не досягають більшості аграріїв в Україні, часто використовуються в страхуванні, яке має неефективний дизайн, просто для забезпечення доступу до кредитів або отримання державних субсидій без справжнього захисту від ризиків, а при їх розподілі застосовуються забюрократизовані і витратні процедури, що відлякують аграріїв.⁴

Для системи аграрного страхування в цілому, субсидованої чи ні, характерні такі ознаки, як обмеженість даних, неадекватна актуарна експертиза та недостатня прозорість. Крім того, дослідження, які проводяться в цій сфері, не отримують достатнього фінансування, погано скоординовані і не мають у своєму розпорядженні всіх необхідних даних. У цій системі відсутнє належне ліцензування і не має всієї необхідної нормативної бази. Більше того, захист споживачів послуг агрострахування практично відсутній.⁵ Уряд України усвідомлює потенційну цінність страхування сільськогосподарських ризиків для розвитку сільського господарства. В Указі Президента визначена провідна роль агрострахування в рамках “національної програми розвитку страхування сільськогосподарських ризиків”.⁶ Втім на сьогодні чіткого стратегічного плану уряду щодо покращення середовища не простежується.

Ситуація ще більш ускладнюється, якщо врахувати те, що для того, аби всі головні зацікавлені сторони повною мірою усвідомили переваги системи страхування сільськогосподарських ризиків, гранично необхідні технічна обізнаність, спеціалізовані знання та зміна парадигми і, відповідно, трактовки історичних даних, пов'язаних з управлінням сільськогосподарськими ризиками. Таким чином, нинішня ситуація є вкрай нестабільною і не може слугувати ефективною платформою для подальшого розвитку. Вона становить значний ризик для страхових компаній, є джерелом нерозуміння для сільгосптоваровиробників, має неадекватне ціноутворення (враховуючи сукупність витрат, які несуть у зв'язку з цим сільгосптоваровиробники) і містить елементи порушення моральних принципів.

Попри ці проблеми, існує світовий досвід страхування сільськогосподарських ризиків, який довів його ефективність і може бути запозичений і адаптований до умов України. Принципи раціонального страхування сільськогосподарських ризиків, які є прийнятними для всіх країн, можуть сформувати основу для розвитку профе-

⁴ На сьогодні сільгосптоваровиробники повинні платити всю суму премії, а потім звертатися за отриманням відповідної субсидії з державного бюджету до відповідних регіональних структур державної влади, основна сфера діяльності яких пов'язана з розвитком сільського господарства як такого і які не мають достатніх знань про агрострахування. Цей процес доцільно було б вдосконалити, щоб зменшити значний “адміністративний тягар” і навантаження на сільгосптоваровиробників, яке відлякує їх від участі в нинішній системі.

⁵ В Україні відсутнє спеціальне законодавство, яке регулювало б агрострахування. З огляду на унікальні характеристики агрострахування (напр., системний ризик, необхідність технічних знань, клієнтської бази, страхових продуктів різноманітних дизайнів), таке становище являє собою проблему. За допомогою належного регулювання можна було на практиці запровадити такі речі, як: базовий моніторинг фінансової спроможності та ноу-хау приватних компаній; послідовні підходи до здійснення процедур андеррайтингу та врегулювання збитків (для цього потрібна сертифікація цих спеціалістів); захист прав споживачів та відкритість (шляхом оприлюднення щорічних звітів про результати здійснення страхових програм).

⁶ Указ Президента України №890/2007 від 18.09.2007 «Про деякі заходи щодо розвитку ринку зерна».

сійних знань, прозорості та позитивної взаємодії між головними зацікавленими сторонами в Україні.⁷ Приватні страхові компанії, хоча й мають різні рівні досвіду в страхуванні сільськогосподарських ризиків, хочуть опанувати цю сферу і розробляти ефективні страхові продукти для сільськогосподарської галузі, що зростає. Однак усі головні зацікавлені сторони мають визнати, що в найближчому майбутньому необхідні будуть значні зусилля та віддача, щоб одержати довгострокові переваги для сільського господарства.

3 Пріоритети розвитку на 2008–2010 рр.

Мета цього документа полягає в тому, щоб стисло окреслити стратегію, яка має на меті визначити головні вимоги до системи страхування сільськогосподарських ризиків, нарощування місцевих знань та досвіду, прозорості та позитивної взаємодії між головними зацікавленими сторонами в Україні. До нього в міру потреби додаватимуться пояснювальні додатки, щоб обмежити обсяг основного документа.

3.1 Удосконалення законодавчої і нормативної бази

Щоб забезпечити сприятливе середовище для розвитку системи страхування сільськогосподарських ризиків, необхідно вдосконалити чинне законодавчо-регуляторне поле. Агрострахування є унікальним порівняно з іншими формами страхування, такими як: страхування автомобілів, життя і власності /від нещасних випадків. Страхові компанії, які мають досвід роботи з традиційними страховими продуктами, часто не знайомі з ризиками в сільському господарстві і не хочуть докладати часу і зусиль, щоб самостійно розвивати необхідну компетентність. Їхнє небажання робити це ще більше посилюється з огляду на те, що сільськогосподарські ризики є висококорельованими, а прибутки в аграріїв незначні.

Багато українських аграріїв мають обмежені знання про агрострахування та його переваги як одного з інструментів стратегії управління ризиками при виробництві культур та тваринництві. Багато хто з них не страхує своє виробництво (навіть при наявності субсидій) через: високу вартість страхового полісу; значні адміністративні зусилля, яких треба докласти, щоб отримати субсидію; сумніви щодо того, що вони отримають відшкодування від страхових компаній у разі настання страхового випадку. Крім того, багато сільгосптоваровиробників очікують, що держава у разі настання катастрофічних подій компенсує їхні втрати.

Враховуючи, що учасники системи агрострахування, фахівці сільського господарства та посадовці органів влади ще не мають значного досвіду в застосуванні принципів та практики страхування, існує тенденція до недооцінювання рівня зусиль, які необхідно докласти для розробки та управління програмою страхування сільськогосподарських ризиків в Україні. Ця непроста ситуація зумовлює необхідність створити комплекс механізмів, які забезпечили б ефект масштабу при розроб-

---

⁷ Рациональні принципи агрострахування включають: застосування підходів передачі знань при розробці дизайну страхових продуктів та наданні послуг агрострахування, прозорість та обмін інформацією між зацікавленими сторонами з метою проактивного їх залучення до процесів та постійного вдосконалення, послідовність при застосуванні процедур та політики серед усіх клієнтів; актуарно обґрунтовані тарифи відповідно до ймовірності настання ризиків, передбачених страховою програмою; усвідомлення наслідків застосування дизайнів страхування, які субсидуються державою, для галузі в цілому; створення мережі фахівців, що забезпечує постійну наявність ресурсів для підтримки розгортання агрострахування в довгостроковій перспективі.

ці дизайну програми, набутті необхідних навичок, а також забезпеченні управління даними та знаннями. Одним з таких механізмів, у край необхідних для досягнення ефекту масштабу в системі страхування сільськогосподарських ризиків, є розробка та запровадження спеціалізованого законодавчо-нормативного середовища для регулювання системи агрострахування.

3.1.1 Законодавство

Існує необхідність в ухваленні спеціального закону про страхування сільськогосподарських ризиків, а також внесенні змін та доповнень до низки законів, пов'язаних з різними компонентами системи агрострахування, включаючи державну програму здешевлення страхових премій у сфері агрострахування. Ці зміни забезпечать, що:

- існуватимуть чітко визначені повноваження і відповідні обов'язки щодо встановлення і досягнення річних завдань із страхування сільськогосподарських ризиків та відкритого щорічного звітування про результати реалізації програми субсидій;
- страхування сільськогосподарських ризиків буде інтегроване в систему Державної аграрної політики;
- до тих форм страхування сільськогосподарських ризиків, які підтримуються державою, застосовуватимуться тарифи, що враховують ступінь захисту від ризиків, котра пропонується сільгосптоваровиробникам;
- дизайн тих форм страхування сільськогосподарських ризиків, які підтримуються державою, відповідатиме вимогам відповідних міжнародних торгових угод;
- процедури та «негрошові витрати» для сільгосптоваровиробників, пов'язані з підтримуваними державою формами агрострахування, не обмежуватимуть доступ до страхування сільськогосподарських ризиків;
- будуть наявні механізми, які:
  - сприятимуть прозорості та позитивній взаємодії між головними зацікавленими сторонами;
  - забезпечуватимуть, щоб платежі за страховку (страхові премії) від головних платників (сільгосптоваровиробників та державних органів) при страхуванні сільськогосподарських ризиків збиралися та облікувалися без зволікань й інвестувалися у такий спосіб, який забезпечує простий та гарантований доступ до них, якщо необхідно здійснити виплату страхового відшкодування;
  - відповідатимуть вимогам регулятора (Держфінпослуг) і забезпечуватимуть адекватне звітування до Держфінпослуг;
  - забезпечуватимуть прозорість при розробці дизайну програми, актуарних розрахунках та оцінці ризиків, збиранні даних та управлінні ними, конфіденційність інформації споживачів та захист прав споживачів (через можливість розв'язання спорів, простий і легкий доступ до яких повинні мати всі сторони угоди страхування);
- буде визначена на законодавчому рівні правова основа для функціонування Агентства з управління сільськогосподарськими ризиками як структури, в якій реалізовані принципи партнерства між державним і приватним сектором.

3.1.2 *Нормативна база*

Враховуючи унікальність та технічну складність агрострахування порівняно з іншими формами страхування, необхідно розробити і запровадити спеціальне регулювання для системи страхування сільськогосподарських ризиків, яке визначатиме:

- рівень технічних знань (а також механізми збору та моніторингу даних про цей рівень), який повинні мати страхові компанії, щоб бути спроможними надавати послуги страхування сільськогосподарських ризиків;
- рівень платоспроможності, відповідні механізми його обліку та моніторингу, що дозволятимуть визначити ті страхові компанії, які спроможні утримувати ризики, притаманні схемам страхування сільськогосподарських ризиків, зокрема, катастрофічні ризики
- рівень платоспроможності / кредитний рейтинг, а також механізми його обліку та моніторингу, що дозволятимуть визначити ті перестрахові компанії (міжнародні чи українські) та/або ті інші структури перестраховування (включаючи державні фонди, ринки капіталу), які спроможні утримувати ризики, притаманні агрострахуванню;
- рівень технічних знань та сертифікаційні вимоги до осіб/фірм, що надають системі страхування сільськогосподарських ризиків підтримку з андеррайтингу та врегулювання збитків;
- необхідні елементи угоди страхування сільськогосподарських ризиків у розрізі конкретних форм агрострахування;
- базову інформацію, яка має збиратися на рівні господарства, зберігатися і включатися в щорічну звітність для забезпечення функціонування конкретних форм страхування сільськогосподарських ризиків;
- базові настанови для забезпечення конфіденційності приватних даних та інформації, що надаються системі страхування сільськогосподарських ризиків споживачами послуг агрострахування;
- практичний механізм арбітражу для вирішення спорів між сторонами угоди страхування сільськогосподарських ризиків;
- вимоги до щорічної звітності до Держфінпослуг у розрізі форм страхування сільськогосподарських ризиків.

3.2 *Стандарти діяльності*

Дизайн системи агрострахування має бути таким, у якому б забезпечувалася прозорість ухвалення рішень з максимальним залученням державних органів, страхових компаній та сільгосптоваровиробників. Якщо ця вимога буде реалізована, то це забезпечить справедливий доступ до державних субсидій для всіх сільгосптоваровиробників, а також ефективний і справедливий розподіл виділених на цю мету бюджетних коштів. Програми субсидування будуть організовані у відповідності до сучасних вимог і включатимуть операційні процедури з прив'язкою в часі. Сільгосптоваровиробникам буде забезпечений кращий доступ до державної підтримки, а субсидії страхових платежів вноситимуться без зволікань. Сільгосптоваровиробники краще розумітимуть суть страхування сільськогосподарських ризиків, а отже, вони більшою мірою підтримуватимуть розвиток системи агрострахування, що дозволить реалізувати очікуваний економічний ефект від програми субсидій.

Щоб досягти цих цілей, необхідно стандартизувати дизайн страхових продуктів та операційних процедур, а саме:

- Субсидуванню мають підлягати лише ті страхові продукти затвердженого дизайну, які забезпечують прийнятний і цілеспрямований захист сільгосптоваровиробника від ризиків;
- Для кожного затвердженого дизайну мають бути розроблені стандартні: (1) угоди страхування, (2) положення андеррайтингу, (3) процедури врегулювання збитків, (4) визначені на основі актуарних розрахунків тарифи і ставки для запропонованого покриття, (5) процедури вирішення спорів, (6) вимоги до сторін угоди, (7) механізми збору даних;
- Дані мають методично збиратися і надходити в депозитарій даних. Призначення цього депозитарію – забезпечення даними програм страхування сільськогосподарських ризиків. При управлінні даними має забезпечуватися конфіденційність та повага до приватності кожного окремого сільгосптоваровиробника, але вони мають бути доступними в агрегованому вигляді для страхових компаній та державних структур з метою проведення досліджень, звітування, забезпечення роботи системи страхування та адекватного й вчасного звітування через регулятора (Держфінпослуг);
- Мають бути розроблені послідовні підходи та методи визначення тарифів і покриття, з тим щоб усі сільгосптоваровиробники за всі аналогічні дизайни страхування платили зіставні премії (з урахуванням географічних особливостей, культур, методів управління та збитків у минулому), завдяки чому буде забезпечене дотримання принципу справедливості при розподілі державних субсидій через страхові компанії.

3.3 Збирання, зберігання та управління даними

Усі дані, необхідні для підтримки різноманітних форм дизайну програми страхування сільськогосподарських ризиків, мають збиратися систематично з урахуванням встановлених вимог. Мають бути розроблені формати збирання даних, які сприятимуть ефективному звітуванню перед регулятором (Держфінпослуг), вдосконаленню внутрішнього управлінського обліку страхових компаній та технічному аналізу для майбутніх досліджень й розробки продуктів. Структури форматів даних мають включати (необов'язково обмежуючись цим):

- Географічні ідентифікатори застрахованих ділянок землі;
- Дані, які мають надходити від сільгосптоваровиробників упродовж усього процесу страхування, включаючи: заявку на страхування, вибір покриття, звіт про висаджені культури та/або застрахованих тварин і звіт про збитки;
- Дані процесу андеррайтингу та врегулювання збитків;
- Дані про ціни на товари, щоб можна було перевести обсяг виробленої продукції в грошову вартість предмета страхування;
- Дані про премії, зібрані від сільгосптоваровиробників та одержані у вигляді субсидій;
- Дані про завдані збитки та сплачене відшкодування;
- Розподіл страхової брутто-премії на чисту премію за ризик та адміністративну надбавку

Необхідно провести аналіз наявних на сьогодні процесів збирання, зберігання та управління даними для забезпечення програм агрострахування, проаналізу-

вати та підготувати рекомендації щодо створення депозитарію даних, який сприятиме вдосконаленню процесу збирання даних, та інформаційно-технологічні рішення щодо зберігання і забезпечення доступу до даних для звітування, після чого буде створений і запущений в роботу депозитарій даних для підтримки системи агрострахування.

3.4 Захист прав споживачів

У кожній угоді страхування має бути визначений практичний механізм арбітражу (можливо, він буде означений як механізм вирішення спорів або процес апелявання) для вирішення спорів між сторонами угоди страхування сільськогосподарських ризиків. Цей механізм арбітражу буде незарегульованим, він матиме формат позасудового незалежного органу, уповноваженого у прозорий спосіб вирішувати спірні питання між сторонами угоди страхування. Членами цього органу будуть незалежні представники головних зацікавлених сторін та фахівці сільського господарства, які пройшли технічне навчання і добре розуміють мету угоди страхування та обов'язки сторін угоди страхування. Мета механізму арбітражу полягає в тому, щоб забезпечити відкритий, прозорий та легкодоступний процес вирішення спорів між сторонами угоди страхування в атмосфері "природної справедливості", і зібрані в ході процесу здійснення арбітражу матеріали мають визнаватися судовою системою України як доказова база. Для розповсюдження серед широкого загалу необхідно видавати інформаційні бюлетені, в яких розповідатиметься про процес апелявання простою мовою з коментарями від основних зацікавлених сторін.

3.5 Система перестрахування катастрофічних ризиків

Сільськогосподарські ризики є високорельєвними. Такі погодні ризики, як посуха, перезволоження та вимерзання, як правило, охоплюють велику територію і позначаються на якості та/або кількості продукції багатьох сільськогосподарських підприємств одночасно. Приватні страхові компанії неспроможні взяти на себе весь ризик агрострахування, а доступ до приватного перестрахування обмежений або воно надто дороге, що робить його застосування неможливим. У зв'язку з цим на урядовому рівні було ухвалене рішення підкріпити страхування сільськогосподарських ризиків шляхом створення фонду перестрахування з акцентом на портфелі катастрофічних (КАТ) ризиків⁸.

Щоб визначити рівень ризику, який слід вважати катастрофічним (і, відповідно, таким, що підлягає перестрахуванню за рахунок державного фонду), необхідно провести аналіз з кожного дизайну страхування та/або щодо всієї схеми страхування сільськогосподарських ризиків і визначити відповідну частку премії, яка йтиме на покриття від катастрофічних ризиків. Це означає, що:

- частина ризику усіх страхових продуктів, затверджених для участі в програмі державних субсидій, буде перестраховуватися через державний фонд;
- страхові компанії можуть перестраховувати свої некатастрофічні ризики через приватне перестрахування;

⁸ Див. додаток 2, де обґрунтовується доцільність державної допомоги в агрострахуванні шляхом субсидування премій, фонд перестрахування та/або інфраструктурну підтримку.

- державний фонд перестрахування може забезпечити захист від некатастрофічних ризиків страховим компаніям за відповідну премію для покриття ризику;
- існуватимуть механізми, які забезпечать, що всі збитки, пов'язані з ризиками, що покриваються за рахунок фонду державного перестрахування (катастрофічні та некатастрофічні) можуть відшкодовуватися з фондів перестрахування та/або через фінансові схеми, що покривають дефіцит фонду перестрахування за рахунок майбутніх премій агрострахування;
- будуть чітко визначені методи інтеграції стратегій перестрахування приватних страхових компаній та державних стратегій перестрахування.

Технічні параметри для досягнення цілей, окреслених для фонду катастрофічного перестрахування, включають:

- адекватні та достовірні дані, які мають збиратися та оброблятися постійно для визначення рівня ризику, що з ним може зіткнутися КАТ-фонд, а також для визначення рівнів потенційних некатастрофічних ризиків для схеми аграрного страхування, незалежно від того, чи перестрахування цих ризиків забезпечується державним фондом, чи приватними перестраховими компаніями (див. вище, розділ “Депозитарій даних”);
- актуарні методи, що розроблені та постійно застосовуються для оцінки ризику при встановленні тарифів для всіх субсидованих страхових продуктів. Необхідно підготувати фахівців: для збирання та управління даними; для розробки достовірних статистичних методів оцінки покриття і розрахунку премій; для оцінки цін на товари, що застосовуються для переведення кількості виробленої продукції в рамках полісу страхування у грошову вартість та для «сертифікації» схем страхування сільськогосподарських ризиків з метою представлення їх на ринках перестрахування.
- чіткі операційні стандарти для підтримки субсидованих продуктів, які перестраховані у державному КАТ-фонді.
- частина страхової премії субсидованих страхових продуктів, яка відповідає за державне КАТ-перестрахування, має відображати річний рівень ризику за всіма такими програмами та поточний акумульований дефіцит чи надлишок фонду;
- періодичний перегляд ролі державного перестрахування щодо покриття КАТ- і не КАТ-ризиків (наприклад, раз на п'ять років);
- наявність механізмів для щорічного звітування про статус державного фонду перестрахування у зіставленні з віднесеними до нього ризиками та вимогами Держфінпослуг до фінансової спроможності/кредитного рейтингу.

3.6 Удосконалення асортименту страхових продуктів

Наявні в Україні форми продуктів страхування сільськогосподарських ризиків необхідно переглянути з погляду:

- їхньої ефективності в плані забезпечення захисту сільгосптоваровиробників від ризиків;
- сегменту сільгосптоваровиробників у комерційній сфері, з яким страхові компанії мають намір працювати;
- конкретних елементів дизайну та операційних процедур, зокрема:
  - потреба в даних, їх наявність та управління даними;
  - оцінка премій та покриття;

- андеррайтинг і врегулювання збитків;
- моніторинг та облік на полях;
- виплата відшкодування.

3.6.1 Розробка нових продуктів

Найвні в Україні страхові продукти не відповідають вимогам широкого спектру сільгосптоваровиробників, різноманітності культур та /або напрямів тваринництва і необхідності реагувати на майбутні потреби галузі та можливості, що відкриваються завдяки модернізації або стимулюють інновації. У процес страхування сільськогосподарських ризиків необхідно інтегрувати механізми постійного перегляду наявних продуктів та програм страхування з метою визначення сфер, які становлять інтерес, та розробки нових страхових продуктів і пов'язаних з ними операційних процедур, що сприяють розробці нових продуктів, включаючи збір даних та параметри технічної підтримки. Окремі страхові компанії можуть запроваджувати свої власні продукти з метою освоєння ринку або обмежитися реалізацією стандартних субсидованих страхових продуктів. Однак окремі страхові компанії в Україні зараз, як правило, не можуть займатися цією діяльністю з огляду на свої технічні та фінансові можливості.

Щоб сприяти розробці нових продуктів⁹ для субсидованих державою програм, необхідно для кожного нового продукту призначити групу партнерів (наприклад, представників страхових компаній, сільськогосподарських ланцюжків, фінансових установ, сільгосптоваровиробників та їхніх асоціацій, а також урядовців), яка могла б вирішити, зокрема, такі питання:

- Розповсюдження існуючого дизайну продукту на нові культури;
- Удосконалення існуючого дизайну для підвищення його маркетингового потенціалу та/або операційної ефективності;
- Запровадження нових дизайнів продуктів для ширшого охоплення сільгосптоваровиробників та/або культур, які зараз не обслуговуються існуючим асортиментом програм страхування.

Розробка програм, які можуть бути затверджені для субсидування державою, за участю зацікавлених сторін створює хороше середовище і можливості здобуття нових знань та сприяє досягненню кількох ключових цілей: (1) визначення критеріїв, за якими уряд субсидує премії (враховуючи міркування міжнародної торгівлі); (2) встановлення обмежень у дизайні, що відповідають фінансовій спроможності держави, задля забезпечення стійкої підтримки премій та можливості реагування на катастрофічні ризики; (3) розуміння того, що обмеження, пов'язані з субсидованими

⁹ Термін *продукт* страхування застосовується на позначення кінцевого результату діяльності з його розробки та інструмента управління ризиками, який пропонується товаровиробникам. *Програма* страхування – це весь комплекс функцій, необхідних для підтримки схеми страхування, включаючи і сам продукт. Часто значна увага приділяється новому *дизайну продукту*, розробка необхідних елементів, що підтримують процес, залишаються поза увагою. Ці інші елементи включають: нормативну базу, процеси адміністрування, можливості перестраховування та взаємодію з державними КАТ-фондами, угоди страхування, методології актуарних розрахунків, механізми вирішення спорів, збирання, зберігання та управління даними, стандарти виїзного андеррайтингу, сертифікацію аварійних комісарів, дизайн продукту, мережу збуту страхування, взаємодію з виробниками та їх асоціаціями, можливості приватного страхування та перестраховування для прийняття ризиків та/або продажу полісів страхування, навчання персоналу для продажу страхування та операційної діяльності, постійний розвиток місцевих знань та досвіду.

урядом дизайнерами, опосередковано створюють ринкові можливості для *несубсидованого* страхування приватним сектором, яким можна доповнити схвалений державою продукт або застосовувати окремо; (4) визначення елементів інфраструктури, які, можливо, необхідно буде розробити, перш ніж запроваджувати деякі специфічні дизайни страхування (наприклад, індекс погоди; оцінка врожайності на основі супутникової зйомки; концепції доходів/маржі; система збору та вивчення даних про захворюваність худоби); (5) опрацювання дизайнів страхування з метою розширення клієнтської бази сільгосптоваровиробників / охоплення нових культур / напрямів тваринництва та всіх сегментів діяльності сільськогосподарської громади; (6) створення можливостей управління ризиками для фірм сільськогосподарського ланцюжка задля розподілу ризиків у ній, що сприятиме розвитку сільського господарства та його відповідних ринків.

3.6.2 Маркетинг нових продуктів у тестовому режимі

Підхід до розробки нових страхових продуктів та відповідних операційних процедур має включати можливості для здійснення їх маркетингу в “тестовому режимі”, тобто апробації з потенційними споживачами. Цей процес починається з залучення споживачів до роботи на умовах партнерства з зацікавленими сторонами, які беруть участь у процесі розробки дизайну. Як важливий елемент процесу розробки продуктів необхідно передбачити створення дорадчих груп, до складу яких можуть входити представники: страхової компанії (компаній), фінансової установи, яка надає кредити фермерам, компанії, що постачає їм матеріали, та сільгосптоваровиробників. Члени цих дорадчих груп мають узяти участь у базовому тренінгу з питань страхування сільськогосподарських ризиків та навчальних семінарах з продуктів, які включатимуться до тренінгових курсів у вигляді практичних ситуаційних вправ (кейсів). Крім того, дизайни страхування, після того, як вони будуть розроблені достатньою мірою, можна представляти розширеній групі потенційних споживачів (сільгосптоваровиробників), до складу якої входитимуть ті, хто вже страхує свої сільськогосподарські ризики, та ті, хто цього не робить. Зауваження та побажання від цих сільгосптоваровиробників використовуватимуться при доопрацюванні страхових продуктів та операційних процесів, перш ніж вони будуть запропоновані ринку.

Необхідно, щоб на етапі розробки дизайну нового продукту залучалися методи для вдосконалення операційних процедур, що застосовуються при реалізації програм страхування. Йдеться, зокрема, про:

- *дані, необхідні для страхування сільгосптоваровиробників*: методи збирання, зберігання та управління даними, що включають методи для забезпечення конфіденційності при страхуванні сільгосптоваровиробників;
- *зменшення витрат сільгосптоваровиробників, пов'язаних із страхуванням*: необхідно в ході маркетингу нових страхових продуктів у тестовому режимі визначити методи для спрощення процедури сплати премії головними зацікавленими сторонами (сільгосптоваровиробником та державою);
- *захист прав сторін угоди*: необхідно визначити методи, що дозволять спростити доступ до механізмів вирішення спорів (процедур апелювання) між сторонами угоди страхування, з метою вироблення позасудових механізмів, які дозволяють отримати результати за допомогою відкритого процесу на засадах справедливості для всіх сторін.

3.7 Розвиток людських ресурсів

Розвиток людських ресурсів є ключовим елементом упродовж усього процесу страхування сільськогосподарських ризиків, і будь-який план розвитку системи агрострахування в Україні має передбачати вирішення питання підвищення кваліфікації персоналу зацікавлених сторін.

3.7.1 Технічні знання та досвід

Відсутність мережі з висококваліфікованих і відданих справі вдосконалення системи агрострахування місцевих фахівців, яка б підтримувалася основними зацікавленими сторонами, є найпоширенішою проблемою для систем страхування сільськогосподарських ризиків, що формуються. Україна, як і будь-яка інша країна, в якій страхування сільськогосподарських ризиків перебуває на ранніх стадіях розвитку, потребує створення мережі таких експертів. Необхідно запровадити формальний механізм навчання, сертифікації та моніторингу поступу всіх елементів професійного розвитку фахівців (з урегулювання збитків, нормотворення, актуарної справи, операційного менеджменту та досліджень і розробки програм). Навчання для них має проводитися координовано, комплексно, у середовищі, де учасники можуть одержати досвід з усіх аспектів страхування сільськогосподарських ризиків, бодай на початковому рівні, а потім пройти поглиблене навчання у спеціалізованих сферах. Теоретичні заняття мають підкріплюватися практичним тренінгом, на якому слухачі курсу разом з викладачами (експертами-консультантами) зможуть розробляти реальні страхові продукти та відповідні операційні процедури для застосування в Україні.

Необхідно розробити інституційні механізми, які сприятимуть позитивній взаємодії між зацікавленими сторонами на постійній основі впродовж усього процесу страхування сільськогосподарських ризиків.

3.7.2 Підвищення якості управлінської діяльності в страхових компаніях

У загальну систему професійної підготовки необхідно включити можливості передачі технологій та знань з метою розвитку/посилення технічних знань та досвіду у сфері розробки дизайнів та процесів страхування сільськогосподарських ризиків в Україні. На управлінському рівні це включає: механізми вдосконалення адміністративних процесів; методи збирання, зберігання та аналізу даних для оперативної звітності; поліпшення взаємодії між сільгосптоваровиробниками для визначення напрямів удосконалення страхових продуктів та операційних процедур; визначення зв'язків з фінансовими установами та постачальниками матеріалів і переробниками (членами ланцюжка) з метою кращого збуту продуктів для управління сільськогосподарськими ризиками; регуляторні вимоги до страхових компаній (спроможність та рівень професійної підготовки) і доступ до досвіду міжнародних консультантів з метою розробки та/або вдосконалення продуктів агрострахування та відповідних операційних процедур в Україні.

3.8 *Налагодження взаєморозуміння між ключовими зацікавленими сторонами*

Необхідно досягти того, щоб сільгосптоваровиробники та державні органи повною мірою усвідомлювали значення агрострахування як інструмента управління ризиками; цього можна досягти за допомогою різних підходів, зокрема:

- Створення інституційних рамок для розвитку страхування сільськогосподарських ризиків, яке забезпечувало б постійне підтримання проактивного середовища серед зацікавлених сторін;
- Включення головних зацікавлених сторін (сільгосптоваровиробників, представників уряду, страхових компаній) до процесу перегляду/розробки наявних/нових дизайнів страхування та відповідних операційних процесів;
- Залучення представників страхових компаній, урядових структур, компаній – постачальниць матеріалів, фінансових установ, академічних закладів до тренінгів та семінарів;
- Створення та широке розповсюдження матеріалів та організація можливостей для обміну інформацією з сільгосптоваровиробниками, засобами масової інформації, фінансовими установами, компаніями – учасницями сільськогосподарських ланцюжків тощо.

3.9 *Агентство з управління ризиками*

Системи агрострахування сьогодні працюють у багатьох країнах по всьому світі, хоча в деяких країнах дещо ефективніше, ніж в інших. Однак у кожному випадку досвід довів, що необхідно створити групу (або агентство), яка мала б права і обов'язки щодо розвитку та управління системою страхування сільськогосподарських ризиків.¹⁰ Часто успіх системи агрострахування визначається ефективністю цього агентства і його спроможністю управляти всім процесом від початку до завершення – або безпосередньо, або через підрядників, які можуть надавати спеціалізовані послуги.

Агентство з управління сільськогосподарськими ризиками, яке працює у форматі партнерської взаємодії між приватним і державним сектором з представництвом від усіх головних зацікавлених сторін, є практичним механізмом реалізації в Україні моделі управління, яка б забезпечувала нагляд за створенням моделі страхування сільськогосподарських ризиків та управління ключовими елементами пропонованої стратегії розвитку. Ці елементи є невід'ємними складовими успіху страхування сільськогосподарських ризиків в Україні та в інших країнах, які хочуть йти вперед, керуючись аналогічною ініціативою. Для України, де вже встановлений зв'язок між урядом та приватним сектором при реалізації програм страхування сільськогосподарських ризиків, ключове значення має проактивна взаємодія між зацікавленими сторонами. Агентство з управління сільськогосподарськими ризиками може бути структуроване як механізм, що сприятиме підвищенню професіоналізму та взаєморозуміння між зацікавленими сторонами у відкритому та прозорому руслі задля реалізації ключових елементів пропонованої стратегії, до яких належать:

¹⁰ Приклади: Канада (Федеральний відділ з управління ризиками з провінційними агентствами); США (Агентство з управління ризиками); Іспанія (ENESA); Чилі (COMSA); Росія (Федеральне агентство з державної підтримки агрострахування); Індія (AICI).

- Чітка законодавчо-нормативна база, що регулює страхування сільськогосподарських ризиків.
- Чітка система збирання, зберігання та управління даним у рамках центрального депозитарію даних, включаючи:
  - механізми, що забезпечують захист інформації для індивідуального сільгосптоваровиробника;
  - доступ до інформації для досліджень, управлінських звітів, звітів перед громадськістю та розробки нових дизайнів страхування і операційних процесів.
- Наявність легкого доступу до механізмів вирішення спорів, що забезпечують прозорість для всіх сторін угоди страхування.
- Наявність ефективних механізмів перестраховування з:
  - чітким визначенням ролей і часток страхової премії, що відносяться до державного та приватного перестраховування;
  - інтеграцією державних компонентів перестраховування.
- Удосконалення наявних страхових продуктів та програм, включаючи:
  - розширення охоплення агрострахуванням сільгосптоваровиробників, географічних регіонів країни, культур, напрямів тваринництва;
  - удосконалення операційних та адміністративних процедур;
  - зменшення витрат на доступ до агрострахування для сільгосптоваровиробників;
  - запровадження професійного, орієнтованого на обслуговування/бізнес підходу до страхування сільськогосподарських ризиків.
- Розвиток людських ресурсів для створення мережі місцевих експертів з числа всіх основних зацікавлених сторін:
  - *Урядові структури* – створення критеріїв для програм страхування сільськогосподарських ризиків, які держава підтримує шляхом субсидування премій та фонду перестраховування. Щоб усі гравці (включаючи державні органи) у системі могли виконувати свої зобов'язання, передбачені угодою страхування;
  - *Страхові компанії приватного сектору* – з метою аналізу, оцінки та управління ризиками, притаманними галузі сільського господарства;
  - *Сільгосптоваровиробники* – з метою усвідомлення довготермінових переваг можливостей управління ризиками як на рівні господарства, так і шляхом передачі їх третім сторонам через страхування. Щоб повною мірою розуміти та впливати на дизайн продуктів страхування сільськогосподарських ризиків та операційних процесів.
- Налагодження взаєморозуміння між зацікавленим сторонами.

На державному рівні було продемонстровано бажання створити Агентство з управління ризиками для подолання перешкод, що заважають подальшому розвитку агрострахування в Україні. Однак функції Агентства та підходи до управління його діяльністю поки що не розроблені, не визначені також видатки, пов'язані з його роботою.

Обов'язки та інтереси, пов'язані з вищезгаданими функціями, стосуються цілої низки структур та організацій як в урядових колах, так і в приватному секторі, зокрема це:

- Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України;
- Міністерство аграрної політики;

- Міністерство фінансів;
- Приватні страхові компанії, що надають агрострахові послуги;
- Ліга страхових організацій та інші представницькі структури, пов'язані з агрострахуванням;
- Сільськогосподарські університети та інститути;
- Сільгоспвиробники та їх представницькі асоціації.

Жодна з цих структур, взята окремо, не має ресурсів та необхідного обсягу знань і навичок для того, щоб організувати в стрункий оркестр усі елементи системи страхування сільськогосподарських ризиків. З цієї причини і задля забезпечення відкритості та прозорості процесу розвитку системи страхування сільськогосподарських ризиків в Україні найкращим можливим варіантом було б при створенні Агентства з управління сільськогосподарськими ризиками передбачити представництво в ньому всіх згаданих органів та організацій. Структура такого роду має бути визначена законодавчо як партнерство між приватним і державним сектором з чітким обов'язковим мандатом і відповідними правами та сферами відповідальності.¹¹

Зараз Міжнародна фінансова корпорація (IFC) за фінансування Канадського агентства з міжнародного розвитку (CIDA) впроваджує Проект розвитку агрострахування в Україні. Дизайн цього проекту дозволяє надати унікальну допомогу у створенні Агентства з управління сільськогосподарськими ризиками та розробці процесу, який дозволив би започаткувати за підтримки зацікавлених сторін деякі з необхідних системі страхування сільськогосподарських ризиків функцій, які будуть передані Агентству з управління сільськогосподарськими ризиками, коли воно буде створене.

Ця унікальна нагода дозволяє залучити найкращих українських та міжнародних експертів до розбудови системи агрострахування в Україні. Міжнародна фінансова корпорація як нейтральне міжнародне агентство може відіграти критично важливу роль «неупередженого брокера», який допомагатиме узгодити часто суперечливі позиції зацікавлених сторін і створити довіру та налагодити ефективні робочі зв'язки між причетними сторонами. Міжнародна фінансова корпорація прагне допомогти у нарощуванні місцевої експертизи та створенні надійних стандартів програм та механізмів страхування, що сприяють прозорості та позитивній взаємодії між зацікавленими сторонами.

---

¹¹ Агентство з управління сільськогосподарськими ризиками, принципи керівництва ним, функції, вимоги до персоналу, витрати на його утримання та доходи будуть описані в окремому документі, який буде розроблений IFC спільно з зацікавленими сторонами галузі. Цей документ буде розроблений у форматі бізнес-плану і дозволить розробникам політики розглянути варіанти створення Агентства з управління сільськогосподарськими ризиками в Україні.

ДОДАТОК І – Переваги агрострахування

Сільське господарство історично було головним рушієм економічного та соціального розвитку в усьому світі. Водночас кількість та якість первинної продукції сільського господарства – основи основ сільського господарства – дуже вразливі до погодних та інших природних ризиків. Це поєднання важливості галузі та нестійкості первинного виробництва продукції спонукає як державні органи, так і приватний сектор до розробки стратегій пом'якшення ризиків.

Агрострахування розвивалося по всьому світі як головний інструмент управління ризиками з метою зменшення негативного впливу погоди та природних ризиків. Його перевагами є те, що воно:

- спрямовує допомогу до сільгосптоваровиробників краще, ніж альтернативні види державної підтримки на кшталт прямих виплат при настанні катастрофічних подій;
- при належному дизайні не суперечить критеріям міжнародних торгових угод у частині державної підтримки;
- спроможне стимулювати вдосконалення управління виробничою діяльністю на рівні господарства у рослинництві та тваринництві;
- сприяє довірі кредиторів, яка є необхідною передумовою для розширення сільськогосподарського виробництва;
- здатне слугувати платформою для об'єднаних партнерських угод між державними органами та приватним сектором у галузі страхування та перестраховування;
- може виступити каталізатором інших ініціатив з управління ризиками в сільському господарстві.

Багато країн, серед них: Канада, Сполучені Штати, Японія, – мають давню історію страхування сільськогосподарських ризиків. Інші, зокрема Іспанія та Індія, вже деякий час застосовують схеми страхування сільськогосподарських ризиків, а деякі, як-от Чилі, Туреччина та Росія, не так давно започаткували стратегію управління ризиками. Україна нещодавно вирішила включити страхування сільськогосподарських ризиків у свою систему національної аграрної політики. Але, незалежно від етапу розвитку, на якому перебуває система страхування сільськогосподарських ризиків у тій чи тій країні, її успіх значною мірою базується на знаннях та досвіді фахівців і прозорій та позитивній взаємодії між основними зацікавленими сторонами процесу впровадження програми агрострахування. Страхування сільськогосподарських ризиків є корисною справою, але будь-яка країна, яка прагне створити ефективну систему агрострахування, має усвідомлювати, що для того, аби можна було повною мірою реалізувати всі його переваги, агрострахування вимагає постійних зусиль та самовіддачі від усіх зацікавлених сторін.

ДОДАТОК II – Обґрунтування участі держави в агрострахуванні

Сільське господарство має певні унікальні особливості, які зумовлюють доцільність участі держави в страхуванні сільськогосподарських ризиків. По-перше, виробництво харчових продуктів – базового компонента будь-якої економіки – через вплив погоди та природних ризиків є об'єктивно ризиковим. У багатьох країнах (і Україна не є винятком) стабільність сільського господарства розглядається як передумова для стійкого економічного зростання держави та посилення добробуту її громадян. Держава традиційно робить інтервенції в сільське господарство, надаючи фінансову допомогу у разі настання природних катаклізмів, дефіциту матеріальних запасів і / або надмірних коливань цін на товари, що призводять до потрясінь у цій галузі. Згадані інтервенції дедалі більшою мірою звертають на себе увагу при укладанні міжнародних торгових договорів, до того ж вони обходяться надто дорого бюджетам країн з обмеженими фінансовими можливостями. Агрострахування вважається позитивним, технічно доцільним механізмом для стабілізації виробництва і доходів сільгосптоваровиробників, стимулювання їх до проактивного управління своїми ризиками, сприяння запровадженню кращих технологій управління господарством та ефективнішого цільового витрачання бюджетних коштів порівняно з несистемними катастрофічними виплатами.

По-друге, сільськогосподарські ризики є висококорельованими, а це означає, що часто їх дія негативно позначається на багатьох господарствах одночасно. Наприклад, зниження цін на продукцію впливає на велику кількість господарств одночасно. Коли ціни на худобу та свиней низькі, вони є низькими для всіх виробників цієї продукції. Тенденція до зниження цін на пшеницю збігається з аналогічним зниженням цін на більшість зернових і олійних культур. Погодні ризики, зокрема посуха, надмірна вологість та вимерзання можуть бути дуже поширеними і впливати на якість та/або кількість продукції багатьох сільгосптоваровиробників одночасно. Цією потенційною акумуляцією наслідків страхових подій у багатьох застрахованих господарствах аграрні ризики значною мірою відрізняються від інших форм ризиків, як от ризики пожежі в будинку або ризики дорожньо-транспортної пригоди. Імовірність того, що значний сегмент парку автомобілів постраждає одночасно, дуже низька, практично відсутня, а такі специфічні події, як війна або збройний конфлікт, котрі могли б спричинити такі збитки, як правило, виключаються з страхового полісу.

По-третє, бізнес виробників первинної сільськогосподарської продукції, які є основними одержувачами послуг агрострахування, існує в умовах глобальної конкуренції та характеризується низькою дохідністю, що зумовлює необхідність забезпечити прийнятність для них тарифів агрострахування. У середовищі, якому притаманні висококорельовані ризики, де багато сільгосптоваровиробників можуть одночасно зазнати дії цих ризиків, важливим контрзаходом є часове та географічне розпорошення впливу таких збитків. Щоб накопичити достатні кошти, яких вистачило б на покриття збитків у “погані роки”, необхідно у “врожайні роки” збирати премії по всіх регіонах країни, від виробників усіх культур, з усіх господарств. Однак фінансовий капітал у приватних страхових та перестрахових компаніях також генерується у конкурентному середовищі (де все диктує попит і пропозиція), і акціонери тиснуть на менеджерів, щоб вони заробляли прибутки в короткі терміни. Це, як правило, означає, що після року із значними збитками страхові премії доводиться істотно підвищувати, щоб мати можливість здійснювати страхові виплати сільгосптоваровиробникам. З іншого боку, значне підвищення премій може зробити страхування непривабливим для сільгосптоваровиробників, знизивши в такий спосіб їх попит.

Отже, страхові компанії опиняться перед вибором: або погіршувати характеристики страхового покриття для сільгоспвиробників, або йти на фінансово невігдні для них у короткостроковій перспективі умови страхування.

По-четверте, традиційні державні інтервенції у сільське господарство через виплату катастрофічної допомоги напряму конкурують з планованими ініціативами на кшталт страхування сільськогосподарських ризиків. Якщо сільгосптоваровиробник у минулому отримував «катастрофічну» допомогу, він може покладатися на те, що вона захистить його від збитків і в майбутньому. Продовження практики «катастрофічних» виплат з бюджету може негативно позначитися на ініціативах, які плануються з метою заохочення сільгосптоваровиробників до управління своїми ризиками. Водночас для створення повноцінної системи страхування сільськогосподарських ризиків потрібен час, особливо якщо вона має охоплювати всі категорії виробників, усі регіони та всі культури, деякі з яких страхувати складніше, ніж інші. Задля ефективності плановані ініціативи у сфері агрострахування і потенційну «катастрофічну» допомогу держави необхідно інтегрувати в національні програми розвитку сільського господарства і застосовувати в комплексі.

Насамкінець, сучасне ефективне сільськогосподарське виробництво є високотехнічним і залежить від практики управління підприємством, яку застосовує кожен окремий товаровиробник (наприклад, від дати посіву культури, застосування добрив, поливу, якості кормів для худоби, генетичних особливостей поголів'я тощо), від кон'юнктури на міжнародних товарних ринках, а також від змін у попиті споживачів та питань безпеки харчових продуктів. Як наслідок, страхування сільськогосподарських ризиків, хоч, на перший погляд, видається досить простою концепцією, також стає спеціалізованою і технічно складною сферою. Такі його аспекти, як умови андеррайтингу, методи врегулювання збитків, параметри дизайну програм та розвиток людських ресурсів, часто вимагають унікальних рішень / знань / досвіду, які непросто адаптувати, запозичивши з інших ринків страхування. У країнах, в яких сільське господарство розвивається, галузь страхування сільськогосподарських ризиків часто також перебуває на різних етапах розвитку. Міжнародні знання та досвід сконцентровані у відносно нечисленному колі осіб або груп, тому, аби зробити агрострахування життєздатним у довгостроковій перспективі, необхідно розвивати власні мережі фахівців. Щоб бути ефективними, економіки, де сільське господарство розвивається, мають створити такі системи страхування сільськогосподарських ризиків, які сприятимуть розвитку місцевих знань та досвіду у прозорому середовищі партнерства між державним і приватним сектором, що сприятиме взаємному обміну знаннями всіх зацікавлених сторін.